

Nr 236.

Av herr **Ingvarson**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ökning av antalet ordinarie befattningar av lägre grad vid telegrafverket m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 3 till innevarande års riksdag föreslås bl. a. att i telegrafverkets stat uppföra en ny linjeförmanstjänst av andra lönegraden, 3 nya reparatörstjänster av första lönegraden och 15 nya reparatörstjänster av andra lönegraden.

Fullt instämmande i behovet härav, kan det emellertid starkt ifrågasättas, om icke denna utvidgning dels är ganska knappt tilltagen, dels kunde behöva kompletteras med nya bestämmelser i lönehänseende.

Vid den allmänna reglering inom telegrafverket, som riksdagen beslutade 1907, uppfördes endast ett proportionsvis ringa antal av den lägre personalen på ordinarie stat. Som fullt erkännansvärt motiv härför anfördes, att man ju icke kunde anställa större ordinarie personal, än man var alldeles övertygad om att verkets drift erfordrade. Skulle verkets dittills snabba utveckling komma att avtaga, bleve följden naturligen att det jämt växande behovet av personal avtoge. I en, i anledning av detta förslag, framlagd motion av herr K. V. Rydén, framföres i förbigående tanken på att på ordinarie stat anställa en fast s. k. linjebyggarekår, för att på detta sätt betrygga den stora extrapersonalens ställning. Men motionären anser dock, att denna tanke icke har några utsikter för sig gentemot Kungl. Maj:ts förslag, varför han söker avhjälpa de värsta olägenheterna med förslag om åtgärder för pensionering av även den extra personalen, en tanke som senare tagits upp på allvar och lett till att utredning därom nu pågår.

Farhågorna för långsammare utveckling av telegrafverket efter 1907 ha emellertid, glädjande nog, icke besannats. Tvärtom har ut-

vecklingen försiggått synnerligen raskt. För att hålla oss till det senaste året, finna vi t. ex. att längden av statens stolplinjer och kablar på telegraf- och telefont nätet vuxit med 1,050 km., att de uteslutande för telegrafering avsedda linjerna ökats med ungefär 1,500 km., att rikstelefont nätet interurban- och landsledningar ökats med omkring 10,500 km. dubbeltrådiga och 130 km. enkeltrådiga ledningar, att central- och växelstationernas antal ökats med 96 samt att antalet uppsatta telefonapparater ökats med 9,450.

Att denna värdefulla utveckling även torde komma att fortsätta, åtminstone för närmaste framtiden, synes bl. a. framgå därav, att Kungl. Maj:t i sitt förslag till stat för 1915 även upptagit ett belopp av 4,650,000 kronor »för fortsatt utveckling av statens telegraf- och telefonväsende».

Behovet av tillräckligt antal dugande personal för vården och underhållet av all denna värdefulla materiel ligger ju i öppen dag. Detta påpekar också Kungl. Maj:t i motiveringen till sitt ovan nämnda förslag om flera ordinarie tjänster, där det heter: »det är av stor vikt, att linjeunderbefälet och reparatörerna, vilka hava att i första hand verkställa underhållet av och utöva tillsynen över telegrafverkets dyrbara och komplicerade anläggningar, äro fast bundna vid verket, och att, då nu dessa anläggningar oavlåtligt tillväxa och det följaktligen kräves ett ständigt arbete för deras underhåll och tillsyn, antalet linjeunderbefäl och reparatörer också måste år från år ökas». Riktigheten av denna motivering är obestriddig. Men det kan då också synas önskvärt, att dylika befattningar inrättas i tillräckligt antal, så att extra personal icke behöver anlitas för uppdrag, som påtagligen är av ordinarie natur, och om vars framtida behövlighet ingen tvekan gärna kan råda.

Men redan efter 1907 års reglering måste extra personal användas för linjeförmans- och reparatörstjänster, och så har förhållandet varit alltsedan och är än i dag. Visserligen har antalet ordinarie befattningar sakta men säkert ökats, men arbetet har ökats minst lika hastigt. Med all aktning för den försiktighet vid handhavandet av telegrafverkets ledning kungl. telegrafstyrelsen härigenom ådagalagt, är det dock synnerligen önskvärt, dels att verket har säker tillgång till väl kvalificerad personal, dels att personalen har en tryggad ställning. För att nå detta mål, torde det vara önskvärt, att ett ökat antal linjeförmans- och reparatörstjänster inrättas.

Enligt vad jag av kungl. telegrafstyrelsen erfarit ställer den sig välvillig till tanken härpå. Men då utredningen om extra personalens

pensionering pågår, anser den, att man först bör avvakta denna frågas avgörande, enär man möjligen med en gynnsam lösning av denna skulle kunna i högre grad gagna hela den extra personalen. Detta är naturligtvis fullt riktigt, men förändrar ju icke det faktum, att befattningar, som uppenbarligen behövas, för framtiden böra inrättas som ordinarie och endast det tillfälliga arbetet betraktas som extra.

En annan och än mera betydande olägenhet är, att den ordinarie personalen stundom under en följd av år får nöja sig med en lägre avlöning än den extra. Som exempel kan nämnas, att en extra linjearbetare kan, under förutsättning av hög yrkesskicklighet, komma upp till en högsta lön i Stockholm (daglön, dyrortstillägg och s. k. specialpengar) av kronor 1,575. Anställes han på ordinarie stat, blir hans begynnelselönen kronor 1,392, alltså en minskning av kronor 183. Motsvarande löner i Göteborg bliva resp. kronor 1,500 och 1,344, alltså minskning kronor 156. Liknande exempel skulle kunna framdragas från landets alla delar.

Den verkliga skillnaden blir emellertid ännu större, emedan den extra personalen har sön- och helgdagar fria, medan den ordinarie i regel får arbeta varannan dylik dag. Om sålunda de förra ha 300 arbetsdagar pr år, ha de senare omkring 330, vilket innebär en än lägre ersättning för deras arbete.

För telegrafverket är det tydligen i högsta grad önskvärt att till ordinarie befattningar erhålla de allra dugligaste bland den extra personalen. Men med de nuvarande lönestaterna direkt motverkas detta önskemål. Det är ju i regel de mest yrkesskickliga bland den extra personalen, vilka under en lång följd av år varit anställda i telegrafverkets tjänst, som komma upp i den högsta daglönen.

Då ordinarie befattningar inrättas, draga sig dessa personer i det längsta för att anmäla sig som sökande, emedan de då erhålla dels lägre lön, dels längre arbetstid. Hittills torde verkets ordinarie personal glädjande nog ha rekryterats bland de dugligaste arbetarne, även om många bland dem därvid fått göra ekonomisk uppoffring, men någon säkerhet för att förhållandet även framdeles skall gestalta sig lika gynnsamt har man alls icke med nu gällande lönestat.

Enligt vad jag av kungl. telegrafstyrelsen erfarit, har den också beaktat dessa synpunkter. Den hade förmodat, att genom 1912 års lönereglering skulle olägenheten avhjälpas, men då den extra personalen sedan dess sett sig nödsakad utverka förhöjning i sin avlöning, kvarstår alltså det missförhållandet att en extra arbetare, som antages

till ordinarie befattning, kan få börja med lägre lön än han förut haft och därjämte längre arbetstid.

I statens järnvägars avlöningsreglemente finnes en bestämmelse, enligt vilken extra ordinarie personal, som befordras till ordinarie, skall placeras i sådan lönegrad, att dess inkomster icke understiga vad de förut haft. Telegrafstyrelsen säger sig ha uppmärksammat detta och tänkt vid första lämpliga tillfälle föreslå liknande bestämmelser vid telegrafverket. Detta är ju glädjande, men synnerligen önskvärt hade då varit, om dessa nya bestämmelser kunnat tillämpas redan för de ordinarie befattningar, vilka nu äro föreslagna att inrättas. Annars komma ju dessa befattningars blivande innehavare in under samma ekonomiskt sämre system som de kamrater, vilka redan äro där, och det är måhända då icke så lätt att vinna rättelse igen.

Hur systemet har verkat för en del av personalen, bör i detta sammanhang belysas med ett par exempel.

Arbetare, som anställdes vid telegrafverket 1897 och av en händelse kommo att tjänstgöra som extra reparatörer, anställdes vid den nya statens ikraftträdande 1908 som ordinarie reparatörer. Andra personer, med endast ett å två års kortare anställningstid, som kommit att tjänstgöra som extra linjeförmän och därvid förvärvat en mångsidig erfarenhet i specialarbeten, komma först på ordinarie stat något år senare. Att de fått tjänstgöra som extra linjeförmän i stället för som extra reparatörer, var ju icke deras fel. Yrkesskickligheten var därför icke mindre, men de kommo dock väsentligt efter i lönehänseende. Från personalen har jag inhämtat, att skillnaden i lön mellan dessa olika kategorier av personal kan belöpa sig till 300—600 kronor pr år, vilket under en följd av år blir högst avsevärda belopp. Helt naturligt kännes detta synnerligen bittert för dugande arbetare, som ägnat hela sin tillvaro åt ett statens verk.

Enahanda förhållanden inträda i ganska många fall för dem, som från extra befordras till ordinarie befattning. Efter några år kunna de se tillbaka och finna, att deras inkomst varit kanske ett tusental kronor mindre, än om de kvarstannat som extra, varjämte deras arbetstid varit ganska avsevärt förlängd.

Visserligen gäller detta endast i mindre grad för dem, som före 1908 tjänstgjort som reparatörer, d. v. s. innan den nya staten trädde i kraft, enär telegrafstyrelsen för deras vidkommande begagnade sig av sin befogenhet att bevilja ett personligt lönetillägg, som åtminstone för de första åren neutraliserade den nedsättning anställningen som

ordinarie medförde, men då alla de, som icke före 1908 tjänstgjort som reparatörer, bliva utan detta personliga tillägg, är det för dem en ekonomisk försämring att befordras till ordinarie.

På grund av vad jag sålunda anfört, tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att det täcktes Kungl. Maj:t att låta utreda,

dels huruvida antalet ordinarie befattningar av lägre grad vid telegrafverket borde ytterligare ökas;

dels vilka åtgärder, som lämpligen böra vidtagas för att bereda dem, vilka anställas som ordinarie i lägre grad vid verket, minst samma löneförmåner som dem de haft under sin anställning som extra;

dels ock, huruvida icke den lägre ordinarie personal vid verket, som vid sin befordran till ordinarie fått minskade inkomster, kunde beredas ersättning härför;

samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 2 februari 1914.

J. A. Ingvarson.

